

Р. В. Пилипчук

Комбатанти

КОМБАТАНТИ (від франц. combattant – воїн, боєць) – особи, які входять до складу [збройних сил](#) воюючих сторін і беруть безпосередню участь у [бойових діях](#). До К. зараховують не лише особовий склад ЗС (солдатів, матросів, льотчиків, офіцер. корпус, вище командування), але й вояків добровол. і партизан. загонів, ополченців та повстанців (статус не поширюється на шпигунів і найманців). Вони мають як певні права, так і обов'язки. Необхідність забезпечення захисту прав цивіл. насел. вимагала встановлення чіткої різниці між К. і некомбатантами. Правовий статус К. уперше визначено у Додатку до 4-ї Гааз. конвенції про закони та звичаї сухопут. війни 1907 (див. [Гаазькі конвенції про закони та звичаї війни 1899 і 1907](#)) і розвинено у Женев. конвенціях про захист жертв війни 1949 і Додатк. протоколі до них 1977. Член створених К. зброй. формувань повинні відповідати певним вимогам: перебувати під командуванням особи, яка несе відповідальність за поведінку своїх підлеглих; підкорятися внутр. дисциплінар. системі, що забезпечує дотримання норм міжнар. права, які діють під час зброй. конфліктів (порушників цих норм хоч і не позбавляють статусу К., однак зазвичай притягують до відповідальності за кримінал. законодавством); мати вираз. і поміт. здалеку розпізнавал. знак або емблему; відкрито носити зброю. К., які потрапили у полон, користуються правами [військовополонених](#). До некомбатантів відносять осіб зі складу ЗС, що не беруть безпосеред. участі у бойових діях, зокрема мед. працівників, [капеланів](#), військ. правознавців і кореспондентів. Некомбатанти знаходяться під захистом законів і звичаїв війни, якщо мають відповідні посвідчення, видані представниками військ. влади.

Перші укр. комбатант. організації створ. після поразки Визв. змагань 1917–21. У Празі 1920 засн. таємну нац.-рев. *Українську військову організацію*, що мала на меті продовження боротьби за відновлення незалежності України. У Львові колишні вояки УГА згуртувалися навколо організації «Нова Громада» та видавництва «*Червона калина*», діяло Укр. товариство допомоги інвалідам (мало 16 філій). Після ліквідації таборів для інтернов. (див. [Інтерновані українські військові формування](#)) та масової еміграції укр. К. постали Товариства вояків Армії УНР у Польщі (м. Каліш, 1924) і Франції (Париж, 1927), Укр. стрілец. громади у США (м. Філадельфія, 1924), Канаді (м. Вінніпег, 1928; друк. органи: «*Стрілецькі вісті*», «*Новий шлях*»), Аргентині (Буенос-Айрес, 1932), Товариства бувших укр. вояків у Бельгії (1934) та Бразилії (м. Куритиба, 1936), Союз бувших укр. вояків у Канаді (Торонто,

1937). Після 2-ї світової війни на еміграції опинилися К., які воювали у складі УПА, Укр. нац. армії та ін. укр. військ. формувань. Вони створили Союз укр. ветеранів (1946), що мав 10 філій у ФРН і Австрії та крайові відділи у Великій Британії, Австралії, Аргентині, Бразилії (друк. орган – «Український комбатант»), [Братство колишніх вояків 1-ї Української дивізії Української національної армії](#) (друк. орган – «Вісті»), Об'єдн. бувших вояків-українців Америки (1949; друк. орган – [«Вісті комбатанта»](#)) та Великої Британії, а також різноманітні товариства колиш. вояків УПА у США, Канаді, Австралії.

Бібліографічний опис:

Комбатанти / Р. В. Пилипчук // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2014. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-3196>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).